

INVENTOINTIKERTOMUS

HALIKKO, Ammakko, Kytö, Märy, Palomäki, Vässilä, Yttelä
SALO, Isokylä

Tulevan moottoritien pohjan ja sen lähialueen inventointi
06.- 10.05.1996

Työryhmä:

Ilkka Penttinen
Antti Suuronen
Harto Roth

HALIKKO Ammakko, Märy, Palomäki, Vässilä, Yttelä

Karttalehti: Halikko 1: 30000 Maanmitt. hallituksen karttapaino Helsinki 1986

Tulevan moottoritien pohjan ja sen lähialueen inventointi Halikon kunnan ja osittain Salon kaupungin alueella 06.-10.05.1996

Työryhmä: DI Ilkka Penttinen, Antti Suuronen ja HUK Harto Roth

Laite: Metallinetsin White Eagle II

Museoviraston toimesta kyseisellä alueella on jo aiemmin suoritettu perinteinen inventointi koekuopituksia käyttäen. Näkemyksemme mukaan tällaisissa tehtävissä on hyvin tärkeää käyttää hyväksi nykyajan tekniikan suomia mahdollisuuksia etenkin alueilla, joilla on jo aiemmin todettu joko pronssi- tai rautakauden löytöjä. Tältä pohjalta kävimme myös kohteissa, joilta on tavattu ei-metallisia merkkejä rautakauden kulttuurista vailla esinelöytöjä. Teimme metallilöytöjä jopa aivan maahan aiemmin kaivettujen koekuoppien välittömästä läheisyydestä. Tämä havainto tukee ajatusta, että perinteisen koekuopituksen ohella on syytä aina käyttää metallinilmaisinta. Museovirastolla on tietävästi kaksi hyvää metallinilmaisinta ja on ilmeistä varojen ja tulosten tuhlaamista olla käyttämättä niitä ? Laitteen heikkoutena on , ettei se ilmaise esimerkiksi keramiikkaa.

Tutkimamme kohteet korostavat osaltaan Halikonjoen valuma-alueen merkitystä yhtenä rautakautemme merkittävimmistä tutkimusalueista. Pronssikauden ilmentymiä tällä inventointimatalla ei tavattu, mutta sitävastoin löytyi muutamia rautakautisia, lähinnä todennäköisesti viikinkiaikaan (ja mahdollisesti yksi jopa kansainvaellusaikaan) liittyviä selvempiä tai vähemmän selviä kalmistoja.

Kivikauteen ajoittuvia löytöjä teimme vain yhden. Se oli ilmeinen vasarakirveskulttuurin asuinpaikka. Paikan välittömästä läheisyydestä on taannoin löytynyt hiekanoton yhteydessä vasarakirves, joka on ollut eräänlainen risteymä mannermaisen ja suomalaisen tyyppin välillä vailla hulpiota. Tämä paikka on jäämässä tien alle.

JOHDANTO

Museoviraston arkeologian osasto on suorittanut tulevan moottoritien linjalla inventoinnin koekuopituksineen edellisen vuoden aikana. Museovirasto oli järjestänyt tutkimuksen rahoituksen.

Näihin inventointeihin liittyen ja täydennyksenä suoritti tutkimusryhmämme omasta aloitteestaan alueen tutkimisen sekä peltopoimintana että myös metallinilmaisinta käyttäen. Pyrkimyksenä oli varmentaa ja mahdollisesti täydentää aiemmin suoritettuja perinteisiä tutkimuksia, sekä paikan-
taa mahdollisia uusia kohteita. Varsinkin tulevan moottoritien pohja oli mielenkiintomme tärkeimpänä kohteena. Kustannuksista vastasivat työryhmän jäsenet itse henkilökohtaisesti. Motiivinamme on ollut lähinnä harastustoiminta sekä aikaisemmat hyvät kokemukset metallinetsimen hyödyistä tämän tyyppisessä tutkimuksessa. Kohteeksi valitsimme tänä vuonna Halikon, koska kuulemamme mukaan Museovirasto oli jo lopettanut tien alle jäävän alueen tutkimukset.

Koetamme tällä tavoin auttaa muinaismuistojen löytymisessä ennen niiden lopullista tuhoutumista.

Kustannuskysymykset ovatkin ehkä vaikein ongelma tutkimusryhmämme osalta. Matkakulut (satoja kilometrejä!) ja majoituskustannukset (tällä kerralla 1 viikko) ovat suurimpia menoeriä. Tämä valitettavasti heijastuu oheismateriaalin hankintaan. Kuluja nostaisivat melkoisesti esim. karttamateriaalin hankinta, filmien osto, kehitykset, valokopioden otto jne. Työ on tietysti vapaaehtoista, mutta olisi ehkä paikallaan, että ” hyödynsaaja ” t.s Museovirasto osallistuisi mahdollisuuksiensa mukaan kulujen jakamiseen.

Karttamateriaaliongelmassa meitä auttoi suuresti Halikon kunnan kulttuuri-toimenhoitajan Aila Niinistön ystävällisesti järjestämä materiaali (Halikko 1:30000 ja kotiseutukartasto, jossa oli aiemmat löytökohteet). Ilman tätä apua toimintamme olisi ollut hyvin ongelmallista.

Yleisenä huomiona inventointimme aikana lienee syytä mainita halikkolaisten hyvin positiivinen, avulias ja ystävällinen asenne ryhmämme työhön. Yhtään negatiivisesti suhtautuvaa ihmistä emme kohdanneet.

Inventoinnin yhdyshenkilöinä toimivat sekä Museoviraston arkeologian osaston johtaja FT Torsten Edgren että aluevalvoja Marianne Schaumann-Lönnqvist Museovirastosta. Löydöt ja inventointikertomus toimitetaan sopimuksen mukaan Torsten Edgrenille mahdollisimman pian.

INVENTOINTIHAVAINNOT, - AIKA JA - KOHTEET

A. Märy, Riihikankare

06.05.1996

Riihikankareen mäki on aiemmin tutkittu koekuopituksin Museoviraston toimesta. Riihikankare ei näillä näkymin jää tien alle, vaan tie tulee kulkemaan mäen eteläpuolelta. Edellisessä inventoinnissa oli löytynyt koekuopituksessa ja peltopoiminnassa (Mikkola) rautakautista keramiikkaa. Tätä inventointiraporttia emme ole nähneet, alueellisesti tämä kohde saattaa olla laajempi kuin pelkästään mäkeen rajoittuva osa. Esimerkiksi peltoalue saattaa olla löydöllisesti varsin mielenkiintoinen.

Mäen reunan peltoalue kierrettiin tutkimuksessamme noin 5-6 m:n leveydeltä. Rautakautista keramiikkaa löytyi 2 palaa, näistä toinen oli reunapala. Suurempi pala oli kooltaan noin 27mm x 34 mm . Pala oli lohjennut pintatason suunnassa kahtia. Reunapala oli kooltaan 22 mm x 28 mm ja vahvuudeltaan 8 mm. Lisäksi löytyi palanutta savea 10 palaa Väri kaikissa paloissa on ruskehtava. Paloista suurin löytyi Märyn puoleisesta mäen syrjästä, pellon reunasta, tiestä noin 25 metriä alarinteessä. Reunapala löytyi diagonaalisesti Riihikankareen rakennuskompleksin vastakkaiselta puolelta kynnetystä pellostä.

Edellisten löytöjen lisäksi tavattiin yksi pala savitiivisteeksi tulkittavissa olevaa palanutta savea pellolta suurimman keramiikkapalan löytöpaikasta noin 25 metriä loivaa rinnettä alaspäin.

Samalta alueelta tavattiin yksi suurehko kvartsi-iskos.

Riihikankareesta noin 300 metriä länteen päin olevien uhrikuoppien ympäristön peltoaluetta tutkimme pintapoiminnalla. Ei löytöjä. Uhrikuopista noin 100- 150 m pohjoiseen mäen rinteessä, kallion kupeessa oli humuksen ja turpeen peittämä kumpare, joka saattaa olla röykkiö. Se on halkaisijaltaan noin 3 metriä ja korkeudeltaan 50-60 cm. Jalalla tunnustelemalla se tun-

tuu koostuvan " miehennostannaisista". Keskellä røykkiötä kasvaa kookas mänty.

Tämän ensimmäisen inventointipäivän työskentelyä vaikeutti ratkaisevasti runsas sade ja voimakas tuuli, jotka yhdessä tekivät metallinilmaisimen käytön mahdottomaksi kosteuden aiheuttamien häiriöiden takia. Uhrikuoppien alue jäi tällä erää ajan puutteen tähden tutkimatta, ja olisi kenties paikallaan tutkia se uudelleen myöhemmin.

B. Märy, Munismäki

07.05.1996

Riihikankareesta noin 600 metriä lounaaseen sijaitsee Munismäki, jolla ovat aiemmin tunnetut, kallioon hakatut uhrikuopat. Alueella on suoritettu koekuopitusta hiljattain. Museoviraston luvalla (Schaumann- Lönnqvist) tutkimme aluetta metallinilmaisimella.

Tällä peltosaarekkeella oli runsaasti rautakaikuja. Kaivoimme ylös ensimmäisen ei-rautaisen kaiun. Noin viiden senttimetrin syvyydeltä turpeen alta löytyi hopearahan katkelma, halkaisijaltaan noin 18 mm. Raha toimitettiin Museovirastolle pikimmiten tunnistettavaksi ennen muuta löytömateriaalia. Tuukka Talvioilta puhelimitse saadun tiedon mukaan raha oli arabialainen dirhem Harun al-Rashidin ajalta. Kyseinen abbasidien suvun kalifi hallitsi vuosina 786-809. Tarkistimme myös yhden rautakaiun uhrikuoppien vierestä. Se osoittautui valurautapadan kyljen kappaleeksi, jossa oli 2-3 kapeaa kohovyötä. Sen koko oli noin 70 mm x 100 mm. Tämän esineen jätimme kuoppaansa, peittäen sen.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä mainita, että molemmat löytömme sijaittivat aivan aiemmin tehdyn koekuopan vieressä. Tämä kertonee selvästi metallinilmaisimen käytön tärkeän merkityksen perinteisen koekuopituksen ohella oikean tuloksen saamiseksi.

Munismäen metsäsaarekkeen keskikohdan vaiheilla, lounaispuoliskolla oli yksi matala rombimainen kivirakenne, joka saattaa olla hautarakenne. Sen lähetyvillä, mäen samalla sivulla on toinen matala maannoksen peittämä kiviröykkiö, joka saattaa kuten edellinenkin olla hauta. Miten ne on tulkittu aiemmassa " virallisessa inventointikertomuksessa ? Tätä emme ole nähneet.

Jatkoimme etsintää sekä metallinilmaisimella että perinteisesti peltopöydällä Munismäen lounaispuoleisella pellolla Munismäen ja ladon välillä. Munismäen läheltä pellolta otimme ylös pronssisen kooltaan noin 14 mm x 14 mm ja vahvuudeltaan 7 mm tasapohjaisen, päältä kuperan, neliömäisen keskeltä rei'itetyn esineen. Reikä oli kuperalla pinnalla pyöreä ja tasopinnalta rombimainen. Kyseessä on mahdollisesti nahkavyön pronssikoriste taikka hevosenkenkäsoljen nuppi ? Munismäestä katsoen hieman ladosta lounaaseen löytyi 5 palaa rautakuonaa, näistä kaksi oli suurehkoja ja kolme pienempää, rautakautista keramiikkaa kaksi palaa, suurempi oli kooltaan 24 mm x 34 mm ja vahvuudeltaan 8,5 mm. Pienempi pala oli kooltaan 20 mm x 25,5 mm, se oli tason suunnassa lohjennut. Väri ruskea, murtopinta musta, sekoitteena hiekkaa. Palanutta savea oli kolme palaa, suurin kooltaan 33 mm x 40 mm ja pienin 20,5 mm x 27,5 mm (raudanpelkistystä?) , palanutta luuta 2 palaa, pieni kvartsi-iskos sekä mielenkiintoinen riipus, joka on ollut ilmeisesti tulossa. Siinä oli vielä pieni pätkä kaulaketjua jäljellä. Riipus muistutti karhunpäättä.

Materiaali on pronssia tai kuparia. Kooltaan se on 18 mm x 25,5 mm ja vahvuudeltaan 7,8 mm. Tunnistamaton pieni, pitkulainen ja ohut pronssi-levy. Koko 8,5 mm x 23,8 mm. Vahvuus 1,8 mm. Pieni patinoitunut pronssinappi halkaisija 18,3 mm, ei koristeita. Uudempaa valmistetta ?

Munismäestä edelleen länsi-lounaaseen noin 300 metriä teiden risteyksen alueelle on Halikon muinaismuistokarttaan merkitty pellon pohjukkaan mahdollinen polttokenttäkalmisto. Pellon savisuus ja tienristeyksen takaisen nousevan rinteiden kosteus tosin pani epäilemään tätä mahdollisuutta. Toisaalta peltoalueelta on löydettävissä aineksia, jotka sen kyllä voisivat tehdä mahdolliseksi, viitaten edellisen kappaleen löytöihin. Tutkimme tienristeysalueen ja sen takaisen rinteiden, löytämättä mitään kalmistoon viittaavaa. Metallinilmaisimella ei ilmaissut vanhaa metallia.

Seuraavaksi tutkimme Munismäestä noin 370-380 metriä lounaaseen muinaismuistokartassa mahdolliseksi merkitystä polttokenttäkalmistosta noin 150 metriä etelään sijaitsevan metsäisen soraharjanteen pohjoiskärjen Harto Rothin intuition perusteella. Paikka näytti sopivalta sekä maastollisesti, että myös siinä olevan mahdollisen silmäkiven perusteella. "Silmäkiven" välittömässä läheisyydessä metallinilmaisimella antoi lupaavan kaiun.

kn 29604:
1-3

Koekuopan pohjalla tuli esille tasaisen kiven päälle koottuna läjä palanutta luuta. Tätä kiveä vastapäätä itä-kaakkoon oli pystyasennossa sokeritoppaa muistuttava punainen hiekkakivi noin 10 cm:in päässä. Kivien välissä oli näkyvissä rautarengas, joka osoittautui ylös vedettäessä keihäänkärjen putkeksi. Etäisyys luukeskittymän keskipisteestä keihäänkärkeen oli n. 10 cm. Luukeskittymän keskipisteestä pohjoiseen oli vaakasuoraan terä alapäin asetettu puukonterä. Sen suunta oli suunnilleen itä-länsi, terän kärki osoittaen itään. Puukon terän asema oli noin 10 cm luukeskittymän alapuolella. Tälle tasolle jätimme koekuopan kaivamisen ja otimme talteen keihäänkärjen ja puukonterän. Harkitsimme myös esineiden jättämistä maahan, mutta otimme ne kuitenkin talteen lähetettäväksi Museovirastolle. Syynä päätökseen oli mm. Se, etteivät "satunnaiset matkamiehet" paikalle osuessaan avaisi tuoretta kuoppaa uteliaisuudessaan ja veisi mennessään muistoina "löytöjään." Ainahan on olemassa myös se mahdollisuus, että joku on ollut jo lähettyvillä näkemässä toimintamme.

Keihäänkärjen pituus on 155 mm, josta terän osuus 90 mm ja putken 65 mm. Putkensuun ulkohalkaisija on 22,6 mm. Terä on muodoltaan "litteä rombi". Putki on täynnä maata, ja mahdollisesti puuta on jäljellä. Puukonterän pituus on 148 mm, josta teräosa 85 mm ja ruoto-osan vastavasti 63 mm.

Ilkka Penttinen tutki koekuopan ympäristöä metallinilmaisimella ja totesi vastaavia löytöjä olevan odotettavissa noin 100 neliömetrin alueella ko. harjanteella. Kai'ut olivat sekä positiivisia että negatiivisia, polttohaukauksia on todennäköisesti useita. Kalmisto saattaa olla kv- ajalta.

kn 29605:
1-6

C. Ammakko, Kotikulma

07.05.1996

Tulevan moottoritien linjaus tulee kulkemaan Ammakon alueella Hiittiömäen suunnasta metsäiseltä kalliomäeltä pellolle Ammakon Poukarin tilasta noin 400 metriä pohjoiseen olevalle Kotikulma nimiselle tilalle. Siellä on peltoon työntyvällä ulokkeella vanhahko, jo autiona oleva (?) rakennus. Sen ja luoteeseen vievän tien välissä on koilliseen työntyvä lyhyehkö pelton uloke rakennuksen välittömässä läheisyydessä. Tutkimme tien alle jäävän metsänreunan ja joen välisen alueen.

Alueelta on tietävästi tehty jo aiemmin kivikautisia irtolöytöjä. Löysimme muutamia kvartsi- ja kivilaji-iskoksia sekä teräväreunaisen kvartsipalan, joka saattaa olla kvartsikaavin. Myöhemmältä ajalta taltioimme muuta-

mia pronssisolkia, yhden pronssisen tunnistamattoman esineen. Se on kolmiaukkoinen ja varustettu kahdella kiinnityskorvakkeella, sekä palan piitä. Palanutta savea löytyi muutama pala. Lisäksi löytyi yksi hioimen katkelma kooltaan 15,5 mm x 27,6 mm x 30,0 mm. Kiviaines on mustanpuhuvaa ja siinä on toisella puolella veitsen jättämiä uria. Hioin saattaa olla myöhempää perua.

Piitä on vain yksi pala mitoiltaan 16,0 mm x 23,5 mm ja vahvuus 6,1 mm.

Esineiden tarkempi kuvaus:

Pronssiesineitä löytyi 4 kpl. Nämä ovat :

Tunnistamaton pronssiesine 1 kpl. Tässä on kaksi kiinnityslenkkiä. Esine on kolmiaukkoinen. Näistä kaksi on kananmunan muotoista ja yksi on alunperin ollut pitkulainen suorakaide, nyt osittain kokoonpainunut. Mitat ovat 41,0 mm x 42,2 mm ja vahvuus 3,4 mm. Kiinnityslenkit ovat mitoiltaan erikokoiset. Kaaren "huipulla" olevan reiän halkaisija on 5,1 mm, suorakaiteen päässä olevan reiän mitta on 1,8 mm. Muodoltaan esine on lähinnä "venytetty puoliympyrä".

Solki 2 kpl, toinen pienempi on muodoltaan "venytetty puoliympyrä", sen mitat ovat 29,1 mm x 29,6 mm. Vahvuus on 3,7 mm. Neula on hävinnyt. Suurempi on muodoltaan suorakaide. Mitat ovat 43,1 mm x 52,5 mm. Esine on karkeatekoinen.

Määrittelemätön ohut pronssipeltipala pituus 44,5 mm ja leveys noin 20 mm. Vahvuus on vain 0,7 mm. Kaikki esineet, lukuunottamatta kenties tunnistamatonta pronssiesinettä ovat koristeettomia.

Löydöt olivat runsaimmillaan metsän rajassa, sekä niemekkeessä sijaitsevan talon välittömässä läheisyydessä olevalla peltoalueella. Peltoa alapäin mennessä löydöt vähenivät nopeasti. Löytöpaikka on jäämässä tulevan tien alle !

Kvartsi-iskoksia on 4 kpl, näistä yksi saattaa olla kvartsikaavin. Sen mitat ovat 27,7 mm x 37,3 mm ja vahvuus on 11,1 mm.

Kivilaji-iskoksia on 3 kpl (porfyryä ?). Näistä yksi on ydin mitoiltaan 49,2 mm x 77,8 mm ja vahvuus 26,8 mm

Palanutta savea oli kaikkiaan 4 palaa. Valtaosa näistä on ilmeisesti savi-tiivistettä, mutta yksi vaikuttaa pelkistyskuopan savivuoraukseen kuululta (?).

KM 29606:

1-10

D. Yttelä, Lampola

08.05.1996

Museoviraston pyynnöstä (Marianne Schauman- Lönnqvist) tutkimme Lampolan tilan mailta erotettavaksi suunniteltua määrääalaa, jolle on suunniteltu rakennettavaksi asuinrakennus. Aluevastaava Marianne Schauman-Lönnqvist on jo aiemmin tarkastanut alueen ja kiinnittänyt huomionsa sen maastollisiin, arkeologisesti lupaaviin seikkoihin. Paikka on nykyään niittyä, ja se muodostuu useista terasseista.

Ylin terassi muodostaa yhtenäisen aikaisemmin viljellyn pellon. Tälle osalle on suunniteltu rakennettavaksi rakennus. Alue tutkittiin metallinilmaisimella. Paikalla on isäntäväen kertoman mukaan sijainnut paja ja jo siitä syystä maa oli ympäristössä mustanpuhuvaa. Metallikaikuja oli erittäin runsaasti, ja on oletettavissa että rautakai'ut peittivät joitakin ei-rautakaikuja. Muutamin pistokokein totesimme rautakaikujen olevan pääasiassa tavanomaisia rautanauvoja, keskityimme ei-rautakaikujen havainnointiin. Tämä ei kuitenkaan sulje pois vanhemman rautamateriaalin esiintymistä.

Lampolan isännän Pertti Peikolan mukaan niityllä olevasta maansekaisesta kummusta on joskus aiemmin kellaritöiden yhteydessä löytynyt miekan kahva ja kierretty sormus, joka on ollut Kalevala- korun Lampolasormuksen mallina. Tältä kumpareelta emme havainneet yhtään positiivista kaikua. On kuitenkin huomioitava se, että arviomme mukaan metallinetsin kyseisissä olosuhteissa kykenee havaitsemaan sormuksen kokoisen esineen noin 20 cm:n syvyydeltä. Tutkittavan kummun ollessa noin metrin korkuinen, ei voi varmuudella kaivamatta sanoa, ettei siellä enää olisi mitään. Kyseinen kumpare jäänee rakennuspaikan ulkopuolelle ja on siten toistaiseksi suojassa.

Pronssiesineet 6 kpl :

Aiotun talonpohjan alueen tutkimme metallinilmaisimella tarkemmin, käymällä paikka läpi kauttaaltaan. Osoitetulta tulevalta talonpaikalta löysimme vain yhden pronssiesineen. Se oli lievästi kaareva pronssilevy, mitoiltaan 6,6 mm x 29,8 mm x 36,7 mm. Ikää on vaikeata määritellä tarkemmin, mutta vaikuttaa melko vanhalta.

Niityn tulevan talonpaikan ulkopuolisesta osasta tutkimme metallinilmaisimella kaistoittain noin 30 % ja tästäkin huomioimme vain pääasiassa posi-

tiiviset kai'ut. Näissä kaistoissa saavuttamamme syvyys oli noin 20 cm. Löydöistä mainittakoon seuraavat niityllä hajallaan olleet esineet :

Reiällinen koristehela kooltaan noin 37,5 mm x 46,0 mm. Vahvuus on 4,5 mm. Esine oli kahdessa osassa ja on mahdollisesti rikkoutunut kaivettaessa, muodoltaan se on hieman T-kirjainta muistuttava. Koristeena päällyspuolella on kuusi reikää, joista neljä on ylinnä neliömuodossa ja niiden ympärillä on neljä "kohonastaa" sekä yksi näiden reikien keskellä. Alinna on 15 pientä kuoppaa ja niiden väleissä rajoina viivojen muodostamat vinoneliöt (T:n yläosassa). Kääntöpuoli on koristeeton, mutta siinä on ka-pea harjanne (T:n yläosassa), jaettuna viiteen osaan.

Pienempi koristehela on kooltaan noin 16,5 mm x 18,9 mm, vahvuus on 2,7 mm ja se on muodoltaan hieman X-kirjainta muistuttava, sekä sen toisessa päässä on putkimainen rei'itetty " holkki". Esine itsessään on koristeeton.

Pieni pronssiesine kooltaan 7,8 mm x 24,4 mm, ja vahvuudeltaan 2,1 mm. Muodoltaan se on kuin kellon osoittimen " kantapuoli", joka on katkennut akselin reiän kohdalta. Reikä on nelikulmainen. Esine on koristeeton.

Ohut määrittelemätön pronssilevyn pala kooltaan noin 19,6 mm x 23,1 mm. Vahvuus on 1,5 mm.

Pronssinen viikinkiajan rannerenkaan puolikas, joka oli osittain sulanut. Päähän levenevä. Leveys on 29,6 mm ja vahvuus 6,1 mm. Koristeellinen. Koristeaiheina renkaan leveässä päässä paksu kalanruotokuvio, joiden jatkona on kohopisteryhmiä lähes renkaan puoliväliin (katkeamiskohtaan), jossa uudelleen kalanruotokuvio renkaan poikki. D- tyyppiä ?

Rautaesineet 3 kpl :

Tunnistamaton rautaesine kooltaan noin 9,0 mm x 59,4 mm vahvuudeltaan 5,5 mm. Ruosteessa on hieman hiiltä.

Litteä rautaesine (sirpinterän kärjen katkelma ?) koko 23,6 mm x 67,0 mm. Vahvuus 6,4 mm.

Maansekaisen kummun alapuoleiselta terassilta löytyi vain yksi esine. Se oli Rautainen poikkikirves (kuokka?), joka on samaa tyyppiä, kuin Ella Kivikosken Suomen rautakauden kuvasto II:ssa s. 40 (kuva 1173). Kivikosken mukaan kyseessä on kuokkamainen työase Räisälän Hovinsaa-resta. Tyyppiä luonnehditaan nimenomaan karjalaiseksi. Entisestä Suomen Karjalasta sitä tunnetaan 9 kpl. Lännempää Suomesta sitä olisi tavattu

vain kolme kappaletta. Tosin Kivikosken päivistä löytömäärä on varmasti lisääntynyt. Esineen koko 60 mm x 135 mm. Varttamisputken pituus on 44,0 mm ja reiän sisähalkaisija (lev.kohta) 35,8 mm ja ulkohalkaisija on 27,1 mm. Reikä on ulommasta päästä hieman sydämen muotoinen. Teräosa (leikkuupinta) on kaareva.

K11 29607:
1-6

E. Palomäki , Vuohikallio 09.05.1996

Kivikautinen asuinpaikka ?

Kyseisellä paikalla tuleva moottoritie laskeutuu kallioiselta mäeltä itä-kaakoon hiekkapitoiselle pellolle. Paikalta on löytynyt aiemmin vasarakirves. Maanomistaja, läheisen talon isäntä näytti meille paikan, josta kirves on hänen mukaansa löytynyt. Löytöpaikka tulee jäämään tien alle. Myöhemmässä vaiheessa keskustelussa ilmeni, että hän oli tällä paikalla kaivuutöitä tehdessään havainnut noin metrin syvyydessä runsaasti hiiltä. Maan laatu alueella on varsin kevyttä oranssisävyistä multahiesua ja siten herkästi liikkuvaa ja peittävää. Tarkastimme ylimalkaisesti vasarakirveen löytöpaikan, mutta löytömmme rajoittui ainoastaan yhteen kvartsi-iskokseen.

Tutkimme tulevan moottoritien pohjaa edelleen pellon suuntaan itä-kaakoon. Arviolta sadan metrin päässä nousevalta hiesupitoiselta peltoharjanteelta alkoi löytyä runsaahkosti iskoksia (pääasiassa kvartsi- mutta myös kivilaji-iskoksia). Kvartsi-iskoksia oli yhteensä 26 kpl, joista yksi lienee ydin. Kivilaji-iskoksia oli ³⁴ kpl, näistä yksi hiekkakiveä.

Pala piitä, vaaleaa (skandinaavista?)

Hioma-alusta. Kooltaan 121 mm x 190 mm. Pinnassa selvä hiomataso, johon aura on jättänyt pintaan uria. Tummanpunaista hiekkakiveä.

Keramiikan siru (pala oli musta, koristeeton ja sisäpinnalta). Koko on 11,5 mm x 16,5 mm. (EI OLE KERAMIKKAA)
15.8.96 EK.)

Viitteitä metallin valmistuksesta ?

Kivikautiseen miljööseen ehkä sopimatonta materiaalia ovat samalta paikalta löytämämme palaneen saven palat (3 kpl) ja palanut piin pala viittannevat mahdolliseen metallin valmistukseen. Piitä on käytetty mm. raudan pelkistyksessä suoja-aineena. (vertailukohteena mm. Säkylä)

Palanut savi lienee ehkä paremmin pelkistyskuopan vuoraussavea kuin savitiivistettä?

Tutkimamme alueen laajuus on melko suuri, ulottuen ladolta aina peltoharjanteen yli, käsittäen useita hehtaareja. Harjanteella olevan mahdollisen asuinpaikan laajuus näyttää olevan 50x100 metriä, mutta ulottuu mahdollisesti vasarakirveen löytöpaikalle ja ladolle asti ? Kyntötyöt ovat varmasti sekoittaneet maata ja levittäneet löytöainesta laajemmallekin.

Paikasta, jossa tuleva tie laskeutuu pellolle, on kallioisella mäellä noin 100-150 metrin päässä ilmeinen isojaon rajapyykki (?). Kivessä on hakattuna vuosiluku 1784, sekä nimikirjaimet AR. Rajapyykki näyttää jäävän tien alle.

Pronssi-/rautaesine

Edelleen tulevan tien suunnassa itään noin 500 metriä, on pellolla pieni metsäsaareke kahden puron risteyksessä. Siellä on tehty pieniä koekuo-piksi tulkittavia kuoppia. Saarekkeesta otimme talteen pienen epämääräisen solkea muistuttavan esineen, joka antoi positiivisen kaiun. Esine on kooltaan 22,7 mm x 25,7 mm ja vahvuudeltaan 7,5 mm. Se on ollut kovassa kuumuudessa ja osittain sulanut. Esine on osaksi pronssia ja siinä on kuin niittinä keskellä rautaa. Metallien välissä nahkaa?

F. Kytö, Haarakankare 09.05.1996

Tutkimme alueen hyvin ylimalkaisesti. Alue on hyvin kumpuilevaa savikkoa ja on ilmeisesti ollut muinoin vähemmän houkuttelevaa asuinkäyttöön. Emme löytäneet mitään mainittavaa. Paikan omistaja Kasvelan isäntä mainitsi keskustellessamme, ettei hän ole havainnut pellossaan ” ruukunsirpaleita”. Suorittamamme pintapoiminta hetkeä aiemmin oli jo kertonut samansuuntaista. Löytöjä ei ollut.

G. Rikalan kalmisto 09.05.1996

Päivän päätteeksi poikkesimme Rikalan kalmistossa, jossa pelkästä mielenkiinnosta tarkistimme jo 1950- luvulla kaivetun viikinkiaikaisen kalmiston. Paikalla oli tuolloin tutkittu 49 hautaa.

Kaivetulle alueelle oli jäänyt maahan melkoinen määrä sekä rautaa pronssiesineitä. Ilkka Penttinen vertasi kaivauskohteen ulkopuolella olevaa tutkimatonta ja kaivamatonta aluetta kaivettuun, ja totesi kaivetulla alueella maahan jääneen arviolta 20 % metallimateriaalista.

Havainnostamme ilmoitimme välittömästi paikan päältä GSM:llä Torsten Edgrenille.

Jätimme alueen täysin koskemattomaksi muinaismuistolakia kirjaimellisesti noudattaen.

H. Salo, Isokylä, Kupila 10.05.1996

Tutkimme myös yhden kohteen Salon kaupungin alueelta. Tämä kohde jää sekin tulevan moottoritien alle. Ensimmäinen kohde oli Kupilan maihin kuuluva vanha talonpaikka metsäsaarekkeessa vastapäätä Ruoksmäkeä. Saarekkeessa on havaittavissa selviä rakennuksen pohjia. Suurimman rakennuksen pohjassa oli vielä havaittavissa lieden paikka. Tiilet siinä näyttävät olevan nykyisen kokoisia. Yksi tiili oli kuitenkin poikkeuksellisen suuri ja huonoa valmistetta. Se oli katkelmallinen, maamuotissa tehty, halkeillut ja kovassa kuumuudessa osittain sulanut. Sen vahvuus oli 125 mm, leveys 148 mm sekä pituus 175 mm (katkennut). Mahdollisesti keskiaikainen ?

Esineitä löytyi vain yksi 2 kopeekan raha vuodelta 1814 (kuparia), rahamestarin nimikirjaimet ovat PS. (I I C) ja aitan avain.

Mäen lounaispuolella noin 100 m päässä on muuntoasema. Tutkimme näiden välistä peltoaluetta tien tuntumasta. Tapasimme myös Kupilan isännän, joka antoi mm. Tiedon vanhasta Kupilan talosta. Hänen tietojensa mukaan pikkupojat ovat joskus löytäneet pellon läheltä, sen pohjoisreunan tuntumasta " vanhan miekan". Paikkaa hän ei voinut osoittaa.

Löydöt pellostä:

Kaareva solki, koko 18 mm x 26 mm, puoliympyrän muotoinen, kehän ulkoreunassa kolme matalaa kohoumaa, materiaali **pronssia/hopeaa?** sisällä sulanutta massaa. Ajallisesti vaikea määritellä.

Sulanutta metallia, hopeaa/pronssia? Koko 22 mm x 26 mm, vahvuus noin 3 mm.

Nappi, halkaisija 19 mm, pyöreä, kehällä pieniä palloja, keskellä kukkakuvio. Uudempaa valmistetta.

Hevosenkengän naula, keskiaikainen ? Pituus 30 mm, leveys 14 mm.

Kvartsi-iskoksia 5 kpl (liittynevät pelkistys/ sulatustoimintaan ?)

Palanutta savea 2 kpl (mahdollisesti pelkistyskuopan vuoraussavea?)

Sulanutta kvartsihiekkää 1 kpl (pelkistystä?)

Tutkimme pikaisesti pellon pohjoispuolella olevan rinteeseen (metsäsaarekkeesta n.180 metriä luoteeseen). Se on jyrkähkö vahvapuustoinen moreenirinne. Löydökset olivat hyvin niukat ja pääasiassa resentejä. Varsinaisia esineitä oli vain kaksi veistä, näistäkin ainakin toinen on varmuudella uudehko.

Ruodollinen veitsi pituus 150 mm, leveys 20 mm, vahvuus 0,6 mm. Terän selkäpuoli oli paksumpi kuin teräpuoli, joka oli taottu ohuemmaksi.

Kärki on taottu jyrkästi laskevaksi, eikä ole kenties tarkoitettu pistoon, vaan mahdollisesti pelkästään leikkuuseen ja vuoleskeluun.

Esine saattaa olla esihistoriallinen, tämä on kuitenkin hyvin epävarmaa.

Moderni veitsi (?) ruodoton, pituus 140 mm, leveys 20 mm, vahvuus 4 mm. Teollista valmistetta ?

Molemmat veitset löytyivät noin 5-10m päässä toisistaan vahvan humuksen (n. 15-20 cm) alta moreenin päältä.

Tutkimamme kohteet tulevat ilmeisesti jäämään moottoritien alle.

I. Halikko, Kankare, Hiittenmäki 10.05.1996

Illalla päivän päätteeksi tutkivat Ilkka Penttinen ja Antti Suuronen vielä yllä mainitun kohteen Harto Rothin lähdettyä työviikon päätyttyä kotiin. Lyhyellä ajalla tutkittuna ” saalis ” jäi varsin laihaksi, eikä löytöjä houkuttelevasta paikan nimestä huolimatta tehty. Ohessa liitteenä selostus karttakopioineen heidän havainnoistaan Ilkka Penttisen laatimana.

KN 29608:

1-4

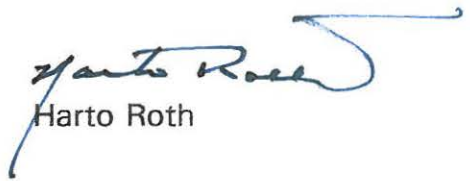
J. Perniö, Tiikkinummi

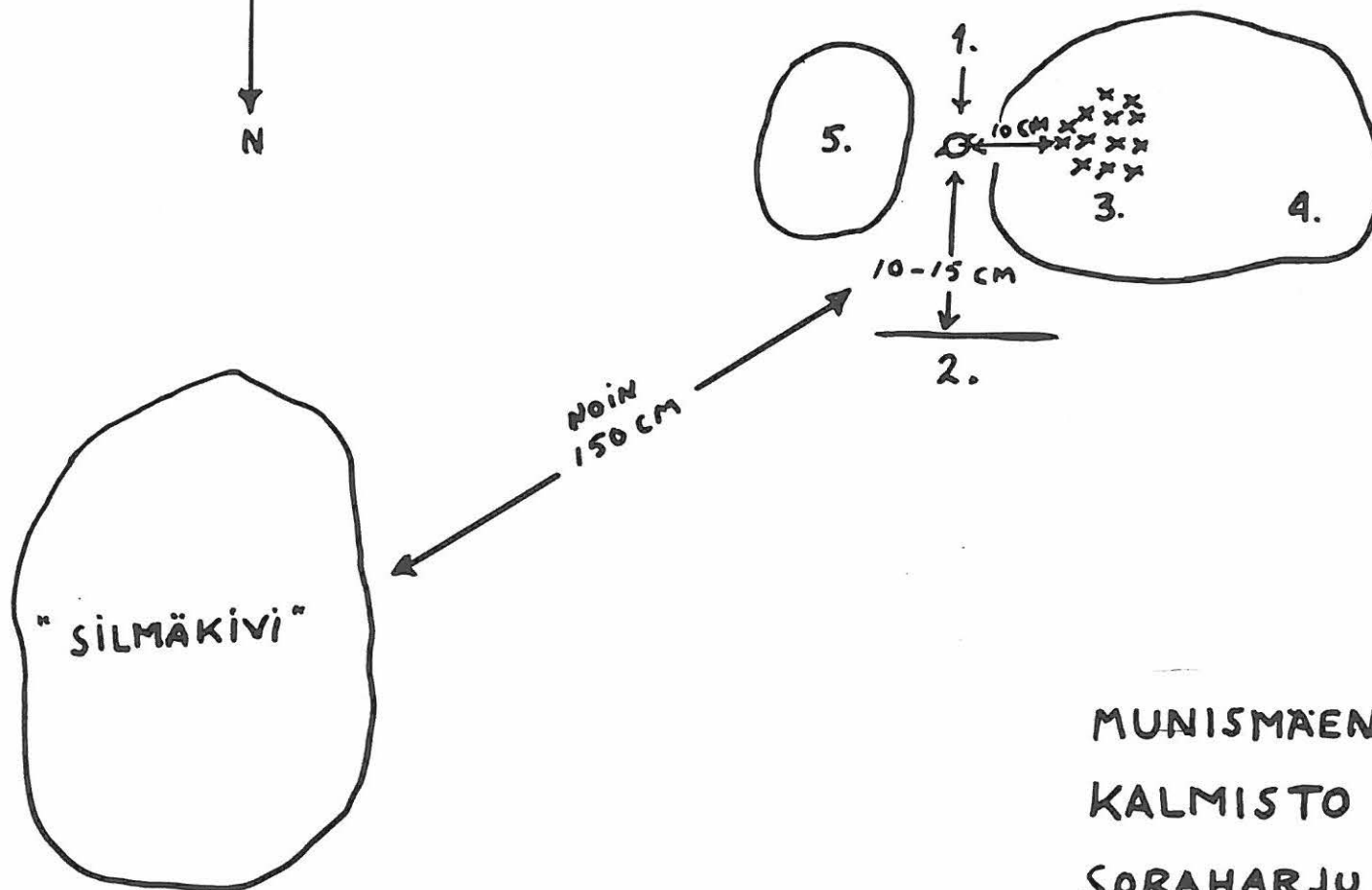
11.05.1996

Lauantaina kotimatalla Ilkka Penttinen ja Antti Suuronen poikkisivat Tiikkinummen kalmistoalueella. Metallinetsimellä Ilkka Penttinen paikansi useita mahdollisia hautoja. Oheisena hänen faksaamansa raportti karttaluonnoksineen heidän toimistaan ko. alueella. Tieto on ilmeisesti jo aiemmin toimitettu asianomaisille henkilöille.

Masku 15.06.1996
Työryhmän psta

HUK

Harto Roth

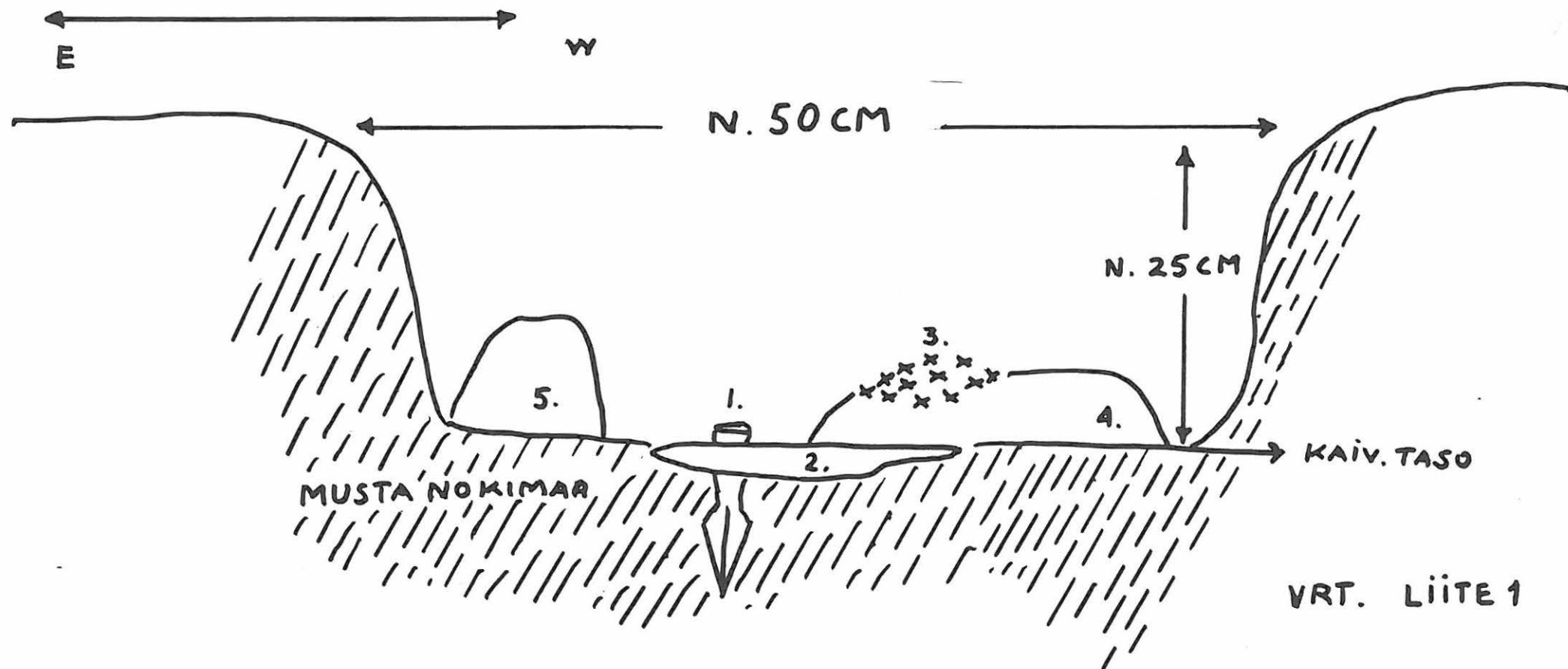

1. KEIHÄS
2. PUUKKO
3. PALANUTTA
LUUTA
4. LAAKEA KIVI
5. SOKERITOP-
PAMAINEN
KIVI

MUNISMÄEN LÄHEINEN
KALMISTO (Lauttankorva)
SORAHARJU POHJ. KÄRKI

Print. YR 1996

LIITE 2.

Piirt. yr 1996

[illegible]